

Zbigniew Wichrowski

Pikule, st. 2, gm. Janów Lubelski, woj.
tarnobrzeskie, AZP 89-79/2

Informator Archeologiczny : badania 31, 151-152

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

naczyń. Większość z nich zawierała również bryłki polepy, fragmenty kości zwierzęcych, ości rybich i węgli drzewnych. Ponadto w obiekcie 20 odnaleziono wisiorek z paliczka owcy, w obiekcie 29 — narzędzie kościane w formie szydła z nacięciem wzdłuż ostrza, w obiekcie 30 — dwa fragmenty kamieni żarnowych z żaren nieckowatych, w obiekcie 31 — szpilę kościaną z łopatkowatą główką i otworem w dolnej części główki, w obiekcie 45 — dwa fragmenty oprawy wykonane ze zwierzęcej kości długiej, w obiekcie 46 — dużą igłę kościaną, a w obiekcie 52 — dwa przeszłiki gliniane. Obiekt 24 był naturalną warstwą jasnobrunatnorudej gliny, natomiast obiekt 36 stanowił pozostałość po eksplozji pocisku moździerzowego z czasów I lub II wojny światowej. Eksplozacja w wykopie VII ograniczona została do zdjęcia pozostałej części warstwy ornej i wykonania dokumentacji stropów wypełnisk dwudziestu dwu obiektów (53-74), najprawdopodobniej jam gospodarczych. W spągu warstwy ornej poza fragmentami ceramiki i polepy odnaleziony został fragment brązowej sprężyny i igły zapinki kuszowatej. W wykopie X odsłonięto warstwę kulturową, której maksymalna miąższość wynosiła do 60 cm, a wraz z warstwą orną do 93 cm. Warstwę tę tworzył brunatnoszary piasek. Znaczna jej część, do głębokości około 70-80 cm od stropu warstwy ornej, zalegała na złożu wtórnym. Uformowanie się tej części warstwy miało miejsce w ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat, na co wskazywało wypełnisko okopu wojskowego z czasów I lub II wojny światowej, przykryte niezaburzoną warstwą kulturową. W górnej części tej warstwy odnaleziona została mała, żelazna, mocno skorodowana sprzączka o jednodzielnej, kwadratowej ramie. Na poziomie spągu części warstwy kulturowej zalegającej na złożu wtórnym odsłonięto nieregularny zarys północnej partii stropu obiektu 5 oraz trzeciej, związanej z nim jamy postłupowej. W zasypisku obiektu poza fragmentami naczyń z wczesnej epoki żelaza odnaleziono fragment glinianej formy do odlewania okrągłego w przekroju poprzecznym pręta. Kształt wypełniska obiektu i znajdująca się na północnym skraju jama potwierdziły wcześniejszą interpretację jego funkcji. Stanowi on najprawdopodobniej pozostałość płytkiej półziemianki z wejściem od strony południowej, której dno wylepione zostało gliną przemieszaną z węglami drzewnymi. Mogła ona być przykryta jednospadowym dachem, opartym od wschodu na trzech słupach, a od zachodu bezpośrednio na powierzchni gruntu.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Dziale Archeologii Muzeum Okręgowego w Suwałkach.

Wyniki badań zostaną opublikowane w monografii stanowiska po zakończeniu badań.

Badania będą kontynuowane.

Patków, st. 1, gm. Niemojki, woj. białkopodlaskie - patrz: środkowa i późna epoka brązu

PIKULE, st. 2, gm. Janów Lubelski, woj. tarnobrzeskie, AZP 89-79/2

- cmentarzysko ciałopalne (młodszy okres przedrzymski, faza A₃)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 14 lipca do 19 sierpnia przez mgr. Zbigniewa Wichrowskiego (Muzeum Regionalne w Kraśniku). Finansowane przez PSOZ. Drugi sezon badań. Przebadano powierzchnię 145 m² wykopami sondażowymi.

Uściślono zasięg stanowiska od strony zachodniej i południowej — jego powierzchnia wynosi około 15 ha. Rozpoznano 14 nowych obiektów grobowych o różnej formie. Prawie wszystkie noszą ślady wkopów rabunkowych, co uniemożliwia ich całkowitą rekonstrukcję. Większość obiektów rysuje się bardzo słabo w postaci brunatnych lub jasnoszarych płytkich zaciemnień. Stropy występowały już na głębokości 15-20 cm. Część przedmiotów metalowych i ceramika znajdowała się w czystym piasku. W sześciu obiektach znaleziono spalone kości ludzkie oraz wyposażenie metalowe o charakterze militarnym (grot oszczepu, ostrogę, nity do umbra, klamrę do pochwy miecza, drobne fragmenty stopionych ozdób z brązu i dwie ozdoby ze srebra, narzędzia, noże, półkoski). Trzy obiekty zawierały zniszczone naczynia gliniane oraz przedmioty metalowe: w jednym znaleziono sprzączkę oraz okucia pochwy, dwa pozostałe zostały wyrabowane (prawdopodobnie były w nich półkoski). Ceramika i formy półkosków ze stanowiska mają bardzo bliskie analogie na terenie Jutlandii i w kręgu kultury Poienęsti-Lukaševka.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Regionalnym w Kraśniku.

Podlodów, st. 2, gm. Łaszczów, woj. zamojskie - patrz: wczesna epoka brązu

PRUSZCZ GDAŃSKI, st. 7, gm. loco, woj. gdańskie, AZP 14-44/11

- ślady osadnictwa z wczesnej epoki żelaza
- cmentarzysko płaskie kultury oksywskiej i wielbarskiej (późny okres przedrzymski - okres wpływów rzymskich)

Ratownicze badania wykopaliskowe w związku z parcelacją terenu stanowiska na działki budowlane, przeprowadzone przez mgr. mgr. Małgorzatę Tuszyńską i Mirosława Pietrzaka. Finansowane przez PSOZ i Urząd Miasta w Pruszczu Gdańskim. Piąty sezon badań. Przebadano powierzchnię około 19,5 ara.

Kontynuowano badania z lat 1984-1985 i 1989-1990. W sezonie 1997 prace koncentrowały się na północnym i zachodnim skraju cmentarzyska. Odkryto 15 obiektów, w tym 4 groby szkieletowe, 10 ciałopalnych (3 jamowe, 5 popielnicowych i 2 ciałopalne zniszczone) oraz jedną jamę osadniczą z wczesnej epoki żelaza.

W pięciu grobach kultury oksywskiej (wszystkie uszkodzone) znaleziono m.in. kłamrę żelazną, jednocześnieową, zapinkę żelazną zbliżoną do odmiany L wg J. Kostrzewskiego, fragment szczypiec żelaznych, ułamki umba żelaznego oraz fragmenty popielnic glinianych. Dwa groby jamowe z fazy B_{2c} okresu wpływów rzymskich wyposażone były w zapinki brązowe (A V 128 i A V seria 10), wisiołek brązowy kapsułkowaty, sprzaczkę brązową o jednodzielnej ramie (grupa D, typ 1 wg R. Madydy-Le-gutko) i naczynko gliniane, kuliste, wąskootworowe (grupa XII, typ B wg R. Wołągiewicza). Grob 379 — szkieletowy w trumnie kłodowej, z fazy B_{2b}, zawierał dwie zapinki brązowe A II 38, dwie zapinki brązowe grupy III o cechach typu 52 (ukształtowanie główki) i typu 58 (trzy pary oczek na nóżce), dwie bransolety brązowe sztabkowane, zdobione, igłę brązową i paciorek szklany z oczkami warstwowymi (grupa XXI, typ 218c wg M. Tempelmann-Mączyńskiej). Grób 384 — szkieletowy, z fazy B_{2c}, również ze śladami po trumnie kłodowej, został wyrobowany w starożytności. Z jego wyposażenia zachowały się: złoty wisiołek kulisty zdobiony filigranem i granulacją, brązowa zapinka A V 126, fragment kolia — 5 dużych bursztynowych paciorków toczonych, krążkowatych (grupa CLVI wg M. Tempelmann-Mączyńskiej) i 4 paciorki szklane, jednobarwne, beczułkowate, duże (grupa I, typ 13-14 wg M. Tempelmann-Mączyńskiej), przęślik gliniany, fragment szpili kościanej i fragment przydenny pucharka glinianego (grupa VIII, typ C wg R. Wołągiewicza). Cmentarzysko zostało przebadane prawie w całości. Do sprawdzenia pozostały niewielkie wycinki terenu na skraju południowym, zachodnim i północno-zachodnim cmentarzyska, obecnie niedostępne.

Materiały przechowywane są w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku.

Wyniki badań będą opublikowane.

PRUSZKÓW, st. VI, gm. loco, woj. warszawskie, AZP 58-64/10

- osada hutnicza kultury przeworskiej (młodszy okres przedrzymski /okres wpływów rzymskich, fazy A₃/B)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 10 do 20 maja i od 15 do 26 października przez mgr. Marka Czarneckiego (Archeology and Art Warszawa), na zlecenie PSOZ w Warszawie. Finansowane przez PSOZ i inwestora prywatnego. Trzeci sezon badań. Przebadano powierzchnię 4 arów.

Badania prowadzono na zachodnim skraju stanowiska (w granicach działki nr ew. 80 przy ul. Wiśniowej). Założono sześć wykopów. Odślonięto jednolity układ warstw: 1 — piaszczysto-gliniasty, zwarty humus do głębokości 0,35-0,4 m, 2 — piaszczysto-gliniasta warstwa kulturowa, ciemnoszara, z wkładkami szarej i brązowszarej, nasycona polepą, kamieniami i żużlem soplewym, silnie poza-głębianą do poziomu 0,75-1,15 m, 3 — calej piaszczysto gliniasty z dużą zawartością rudy darniowej. W zachodniej części badanego obszaru odkryto sześć obiektów: owalną jamę prażalniczą ze zwaliskiem rudy na dnie (długość 260 cm, szerokość 180 cm, dno na głębokości 0,86 m), dwie jamy posłupowe wzmocnione kamieniami i gliną na krawędziach oraz trzy nieregularne jamy śmietniskowe.